

Åpen folkekirke

v/leder Gard Sandaker-Nielsen

gardrealf@yahoo.com

Oslo 14. juni 2017

Den norske kirke

v/Kirkerådet

post.kirkeradet@kirken.no

Hørings svar fra Åpen folkekirke til Kirkerådets «forslag til nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet»

Vi viser til Kirkerådets høringsbrev 27. mars 2017. Siden Åpen folkekirke stilte liste i ni av elleve bispedømmer ved kirkevalget i 2015, har vi lyst til å komme med noen innspill for at Den norske kirke skal kunne få et så godt og demokratisk kirkevalg i 2019 som mulig.

Generelt

Grunnlaget for stat-kirkeforliket i 2008 var at demokratiet i Den norske kirke skulle styrkes. I KUF-komiteens innstilling (Innst. S. nr. 287 (2007-2008)) står det:

«Kirkemedlemmenes tilhørighet til Den norske kirke skal ivaretas, og det skal legges til rette for at kirken kan ivareta sin rolle som tradisjons-, kultur-, verdi- og trosbærer i lokalsamfunnene og i storsamfunnet. Den norske kirke skal utvikles videre som en åpen og inkluderende folkekirke, og det kirkelige demokratiet skal styrkes slik at de kirkelig valgte organene får en bedre demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene.»

Valget i 2015 var et langt steg på veien mot et mer levende kirkedemokrati. Åpen folkekirke mener at Den norske kirke nå må vi ta noen steg videre, basert på erfaringene valget i 2015 gav oss.

Vi mener det er bra at Kirkerådet foreslår at kirkevalgreglene som et utgangspunkt legges så tett opp til valglovens bestemmelser om valg til kommunestyre, fylkesting og Stortinget som mulig. Det er viktig at valgordningen i så stor grad som mulig er kjent for velgerne fra alminnelige valg. Da blir det enklest for velgerne.

Direkte og indirekte valg

Grunnlaget for stat-kirkeforliket i Stortinget og demokratireformen var at det kirkelige demokratiet skulle styrkes slik at de kirkelig valgte organene fikk en bedre demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene. Fram til nå har det vært mulig å gjennomføre direkte og indirekte valg på de leke medlemmene av bispedømmerådene. Dette bidrar til å gi noen kirkemedlemmer, de som sitter i menighetsråd, større innflytelse over sammensetningen av bispedømmerådene og Kirkemøtet enn resten av medlemmene. Denne forskjellsbehandlingen bør opphøre. Åpen folkekirke ønsker derfor direkte valg av alle leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøte i alle bispedømmer. Dette vil

etter vår mening også være den valgordning som best samsvarer med den videreutvikling av kirkedemokratiet som stat/kirkeforliket forutsetter.

Flertalls- og forholdstallsvalg

En videreutvikling av demokratiet i Den norske kirke forutsetter at det legges opp til at det skal stille flere lister til valg. At Åpen folkekirke stilte lister i 9 av 11 bispedømmer bidro i 2015 til en viktig vitalisering av debatten og tydeliggjorde motsetningene og valgmulighetene. Dette gjorde at det ble lettere for medlemmene å bestemme seg og finne ut hvem de ønsket å stemme på.

Kombinasjonen av en liste (Åpen folkekirkes) hvor alle hadde gitt sin tilslutning til et felles valgprogram, og en annen (nominasjonskomiteens) hvor det ikke forelå noe felles program, var problematisk. En slik kombinasjon må unngås i fremtiden.

Fra alminnelige valg er velgerne vant til at de som står på en liste, har en felles forpliktelse på et valgprogram. Det kan dermed sjekkes i etterkant om de har holdt det de har lovet. På nominasjonskomiteens liste derimot, er det ingen annen fellesnevner enn at alle er kirkemedlemmer og at de er foreslått og har sagt ja til å stille til valg. Det offentlige ordskiftet ble komplisert ved at den ene listen inneholdt personer med ulike standpunkter til valgets hovedtema. Personer som sto på denne listen, men som var enige med Åpen folkekirke, kunne fremstå som motstandere av likekjønnet vigsel, fordi de sto på liste sammen med motstandere. Det asymmetriske forholdet mellom de to listene var derfor en utfordring, både for velgerne og for dem som stilte til valg.

Åpen folkekirke har ambisjon om å stille til valg i alle bispedømmer i 2019. Det betyr at det vil foreligge minst én liste i alle bispedømmer. Dersom det ved listefristen bare er fremmet én liste, må det settes inn tiltak for å mobilisere en annen liste. Som argumentert for over, bør det ikke være asymmetri mellom hvordan listene er satt sammen. Det betyr at det ikke bør utformes en bred nominasjonsliste. En mulighet som vil ivareta dette hensynet, vil være at det nedsettes en komité som får i oppdrag å bringe fram en liste med en annen kirkepolitisk profil enn den ene som er innlevert. Et slikt initiativ kan komme fra valgstyret, eller bispedømmerådet.

Åpen folkekirke har grunnleggende tro på demokratiet og at personer og grupperinger som ikke er enige med oss, vil posisjonere seg slik at de også kan bli innvalgt i de styrende organer til Den norske kirke. Når det er sagt, er det viktig at Den norske kirke får til mekanismer som sikrer og oppmuntrer til at det skal være flere lister som stiller til valg. Et levende demokrati forutsetter flere alternativer å velge mellom.

Noe som også taler mot ordningen med en nominasjonskomité som vi kjenner den fram til nå, er at det framover vil bli vanskelig å få noen som sympatiserer med Åpen folkekirke til å stille til valg på nominasjonskomiteens liste, siden Åpen folkekirke også stiller egne lister. I 2015 ble slike kandidater noen steder valgt inn på nominasjonskomiteens lister, men mobiliseringen for mer «konservative» kandidater gjorde det vanskeligere for dem å få oppmerksomhet og bli valgt. Om denne antakelsen skulle slå til i 2019, vil nominasjonskomiteens liste utvikle seg til å bli en mer homogen gruppe kandidater, stikk i strid med intensjonen med en bredt sammensatt liste. Da vil denne listen også fremstå som en mer direkte konkurrent til Åpen folkekirke. Dette er et perspektiv som må tas med i det videre arbeidet.

En annen utfordring med de to listene i 2015, var at nominasjonskomiteen mange steder ble fremstilt som menighetenes liste, eller den kirkelige lista. Det bidrar til å svekke legitimiteten til andre lister,

noe som er svært negativt. Det vil derfor for framtida, uansett hva slags ordning en skulle falle ned på, være viktig å sikre at alle lister omtales og fremstilles som like kirkelige og like offisielle.

Åpen folkekirke mener det bør være enkelt å stille liste. Det kan derfor vurderes om det trengs så mange som 150 underskrivere i et bispedømme for å kunne stille til valg. Grupperinger, som Åpen folkekirke, som stiller liste i flere bispedømmer og som har stilt til valg tidligere, bør slippe slike underskrifter. En tillitsmann/-kvinne i hvert bispedømme bør i slike tilfeller være nok.

Tilskudd

Demokratiske ordninger koster, og det vil derfor være viktig med tilskudd i valgåret for å informere om hva listene og kandidatene står for. En sum per liste i hvert bispedømme, supplert med en sentral støtte til grupperinger som stiller liste i mange bispedømmer, er etter vår mening en god ordning. Det vil sikre muligheten til å synliggjøre alternativer og hvorfor velgerne bør stemme på denne listen. Derimot er det viktig å ta med i vurderingene at valggjennomføring kun er grunnlaget for et levende kirkedemokrati. Etter valget skal jobben gjøres. Koordinering for og av medlemmer av bispedømmeråd, Kirkerådet og Kirkemøtet, supplert med strategisk arbeid for å sikre demokrati og forankring overfor velgerne, har vi i Åpen folkekirke erfart at er enormt arbeidskrevende. I tillegg kommer helt nødvendig politikktutvikling og behov for å skape debatt og meningsbrytning. Det vil derfor være naturlig om sammenslutninger som får valgt inn medlemmer i bispedømmeråd og Kirkemøtet, får en årlig støtte per rådsmedlem. Det vil være en viktig investering av kirkedemokratiet og utviklingen av Den norske kirke. En kan derfor ikke begrense støtten til valgår og valggjennomføringen.

Personvalgeregler

Åpen folkekirke mener det bør være mulig for en liste å sikre sine fremste kandidater med et stemmetillegg, men maksimalt tre kandidater.

Valgkretser og stemmekretser

Det bør være mulig å stemme ved alle valglokaler i kommunen. Mange, spesielt i Oslo og andre større byer, vet ikke i hvilken valgkrets de tilhører. Det bør dessuten kunne forhåndstemme like lenge som ved alminnelige valg.

Nærmere bestemmelser om forholdstall

Åpen folkekirke støtter at en nomineringsgruppe får enerett til det registrerte navnet i alle kirkelige valg. Vi vil problematisere bruken av navnet «Felleslisten», om en mot formodning skulle videreføre ordningen med nominasjonskomité, da vi er usikre på hvor «tverrpolitisk» denne vil utvikle seg til å bli, se argumentasjon over.

Endringer på stemmeseddelen; mandatfordeling og kåring av kandidater

Vi støtter at kandidater kan overføres fra en liste til en annen. Vi støtter også forslaget om hvordan mandatfordeling og kandidat kåring skal foregå.

Stemmegivningen på valgtinget

Åpen folkekirke synes det er positivt med konkretisering av hvordan stemmegivningen skal skje. Det var alt store variasjoner i hvordan valget ble gjennomført ved de ulike valglokalene i 2015. Det er helt

avgjørende at en sikrer at valget er hemmelig og ikke blir påvirket av andre, for eksempel valgfunksjonærer.

Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Vi mener det er positivt å styrke valget av døvemenighetenes representant og støtter at det gjennomføres som et direkte valg. Fem kandidater høres ut som et naturlig antall.

Valg til kirkeråd

Valg til Kirkeråd (KR) er ikke omfattet av denne høringen, men vi vil likevel spille inn noen synspunkter. Blanding av ansatte og leke medlemmer gjør valget utfordrende, spesielt når det også skal tas hensyn til geografi. Med dagens ordning risikerer vi å få medlemmer av KR med veldig få stemmer bak seg i Kirkemøtet. Valgordningen for KR bør derfor gjennomgås i sin helhet.

For styret i Åpen folkekirke,

Gard Sandaker-Nielsen

leder